

حقیقت

راهنمای مستندهای روز

۷۲ ساعت

کارگردان: مصطفی شوقی
یک ساعت و ۱۱ دقیقه
محصول ایران ۱۴۰۰

مستند ۷۲ ساعت، روایتی دست اول و دقیق از سه روز پایانی زندگی شهید حاج قاسم سلیمانی است که در گفتگو با نزدیکان ایشان به دست آمده است. فیلم مستند ۷۲ ساعت به کارگردانی مصطفی شوقی در سال ۱۴۰۰ ساخته شده است. این فیلم محصول کشور ایران و در ژانر مستند و سیاسی تاریخی است.

آوانتاژ

کارگردان: محمد کارت
یک ساعت و ۸ دقیقه
محصول ایران - ۱۳۹۵

«آوانتاژ» جوایزی چون تندیس بهترین کارگردانی فیلم‌های بلند، تندیس بهترین موسیقی و بهترین صدا و نامزدی بهترین تدوین یازدهمین جشنواره سینما حقیقت، نامزدی بهترین فیلم هنر و تجربه، نامزدی سیمرغ بلورین بهترین فیلم و بهترین کارگردانی سی و پنجمین جشنواره فیلم فجر، جایزه بهترین فیلم بین الملل و ویژه هیئت داوران ششمین جشنواره فیلم شهر و جایزه بهترین مستند حوزه اعتیاد در دهه نود را نیز به خود اختصاص داده است. آوانتاژ روایتی است از زندگی تعدادی کارتن خواب رو به بهبود، که مسیر تلاش برای بهتر زندگی کردن را طی می‌کنند. آن‌ها همه برخاسته از گورند...

دیگو: آخرین خداحافظی

این مستند، آخرین سال زندگی دیگو مارادونا را از زبان دوستان، اعضای خانواده و یاران سابق او بازگو می‌کند و انسان دوستی‌ای که در طبیعت او رخنه کرده بود را آشکار می‌کند. در میان پاندمی کرونا و با وجود

اشک و اندوه‌ها، و در خاکسپاری‌ای به سبک مارادونا، او را راهی جهان ابدیت می‌کنند. فیلم دیگو: آخرین خداحافظی به کارگردانی سباستین الفی در سال ۲۰۲۱ ساخته شده است. این فیلم محصول کشور آرژانتین و در ژانر مستند و بیوگرافی است. در این فیلم کارلوس بیلااردو، خورخه بوروجاگا، ماریانا کپلند و استفانو سسی به هنرمندی پرداخته‌اند.

نوابغ عصر جدید

نگاهی به مهم‌ترین مستندهای خارجی به نمایش در آمده در سالی که گذشت

پادشاه اوتوژ

ساخته‌ی کریستوفر آندره مارکس

«پادشاه اوتو» با نقل قولی از کتاب ادیسه‌ی هومر و تصاویری از حضور اتو ریهاگل در استادیوم پاناتینیک شهر آتن آغاز می‌شود. حضوری که با آن نماها و حرکات دوربین از پشت قهرمان فیلم، به گونه‌ای طراحی و صحنه‌پردازی شده که شمایل یک اسطوره را در ذهن متبادر می‌کند. اسطوره‌ای در ورزشگاهی که یادآور اسطوره‌های باستانی یونانی‌ها است. اسطوره‌ی امروز یونانی‌ها اما نه یک یونانی، که یک آلمانی است. یک آلمانی منضبط و سختکوش که به یونان آمد، ماموریت تاریخی خویش را بر عهده گرفت و معجزه‌ای آفرید که در تاریخ این کشور جاودان باقی خواهد ماند.

کریستوفر آندره مارکس برای معرفی بهتر و بیشتر ریهاگل، به کمی دورتر می‌رود. به سال‌های آغازین زندگی او در شهر اسن آلمان. سال‌هایی که زندگی اهالی این شهر کاملاً تحت تأثیر اتفاقات جنگ جهانی دوم و بمباران متفقین بوده و به شکلی سخت و متفاوت رقم خورده است. ریهاگل خودش در مقام توصیف آن شرایط دشوار بر می‌آید و ضمن یادآوری آن چه در دوران جنگ و پس از جنگ بر سر او و خانواده‌اش آمده، از دلایل گرایش به فوتبال پرده بر

از دوران کودکی مریم و حرف‌هایش درباره‌ی این که در دوران راهنمایی، ریاضی‌اش چندان خوب نبوده و با توجه به علاقه وافرش به کتاب و رمان، گمان می‌کرده روزی نویسنده خواهد شد، مخاطب را به شنیدن هر چه بیشتر داستان زندگی او فرا می‌خواند. با این حال بخش عمده‌ی زمان فیلم به پخش صحبت‌های همسر، اساتید، دوستان و همکلاسی‌های مریم میرزاخانی اختصاص دارد. صحبت‌هایی که از زوایای مختلف، ابعاد شخصیتی این نابغه‌ی متواضع را می‌شکافند و هر چه که از زمان فیلم پیش می‌رود، غم حاصل از نبود او را پررنگ‌تر می‌کنند. به خصوص آنجا که فیلم از تلاش‌های او در مسائل مربوط به هندسه‌ی سطوح، پرده برمی‌دارد و نمایش دست‌نوشته‌ها و چرک‌نویس‌های مریم، تصاویر گرافیکی فیلم را تکمیل می‌کنند.

یکی از تکان‌دهنده‌ترین بخش‌های فیلم به شرح واقعه‌ی ناگوار سقوط اتوبوس حامل دانشجویان دانشگاه صنعتی شریف به داخل دره می‌پردازد. حادثه‌ی دردناکی که منجر به درگذشت و مجروح شدن برخی از دانشجویان شد و مریم و رویا بهشتی، دوست صمیمی و همکلاسی قدیمی مریم، بسیار خوش شانس بودند که از این حادثه، جان سالم به در بردند. حادثه‌ای که می‌توانست پایان زود هنگام‌تری را برای زندگی کوتاه مریم رقم بزند و اساساً ساخت و تماشای چنین فیلمی را منتفی کند.

از سویی دیگر چیزی که بیش از هر چیز در ظاهر و گفته‌های دیگران درباره‌ی مریم میرزاخانی به چشم می‌آید، سادگی، فروتنی و بی‌آلایشی اوست. گویی آن همه نبوغ و استعداد شگرف، نه تنها باعث غرور کاذب‌اش نشده بلکه به درک بهتر او از حقایق زندگی و واقعیات غیرقابل انکار عالم وجود منجر شده است.

فرهاد خالدی نیک

منتقد

شاید بتوان گفت فیلم‌های مستند قابل توجه که هر سال ساخته می‌شوند و به نمایش درمی‌آیند، بیش یا به اندازه برترین فیلم‌های داستانی باشند. علاقه‌مندان به آثار مستند همیشه اثری در میان فیلم‌های مستند می‌یابند که از آن لذت ببرند، بیاموزند و آن را به خوبی به خاطر بسپارند. فیلم‌هایی که برخلاف آثار داستانی، گنجینه اطلاعات تماشاگر را افزوده و آموخته‌هایش را افزایش می‌دهند. تعدادی از این فیلم‌ها را مرور می‌کنیم هر چند که بسیاری از برترین آثار مستند در این نوشته نمی‌گنجند.

رموز سطح

ساخته‌ی پاول پیچری

«رموز سطح» مستند و زندگی‌نامه‌ای است محصول کمپانی زالا فیلمز درباره‌ی زندگی و فعالیت‌های علمی مریم میرزاخانی؛ ریاضیدان نابغه‌ای که هنوز در ابتدای راهی بزرگ بود و چه حیف که خیلی زود از دنیا رفت. فیلم با نریشن‌هایی از زبان مریم میرزاخانی آغاز و دنبال می‌شود. نمایش عکس‌هایی